

До

Председателя на научното жури,
съгласно Заповед на директора
на ИДП на БАН № РД 09-
158/27.12.2019 г. за защитата на
дисертационния труд „Фактори,
оказващи влияние върху
правната социализация на
подрастващите“, с автор –
Кристина Владимирова Чутуркова

СТ А Н О В И Щ Е

**от проф. д-р Мария Гавраилова Славова от Юридическия факултет на
Софийския университет „Св. Климент Охридски“**

относно: дисертационния труд „Фактори, оказващи влияние
върху правната социализация на подрастващите“ за присъждане
на научна и образователна степен доктор в областта на висше
образование 3: Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.6
Право (Правна социология. Правна информатика),
с автор – Кристина Владимирова Чутуркова - докторант в задочна форма
на обучение в Института за държавата и правото на БАН

Уважаеми господин председател,

1. За становище е представен дисертационния труд на кандидата
„Фактори, оказващи влияние върху правната социализация на
подрастващите“ за получаване на научна и образователна степен „доктор“
и от съпътстващите го материали е видно, че са изпълнени формалните

изисквания за публичната защита на дисертацията, съгласно Закона за развитие на академичния състав на Република България, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП на БАН. Кандидатът има необходимите публикации по темата на дисертационния труд, представени в сборници и в специализирани списания.

Дисертацията е посветена на актуален и важен въпрос, чието изследване изисква задълбочен анализ и вярно намерен метод на работа. Трудът е нетрадиционен и последователен в изложението и достигнатите изводи. Съдържанието е подходящо структурирано, като очертава значимите теми от проблемната област, съответни на възможностите за правна и социологическа интерпретация.

Ясно са определени границите на научното изследване, което не оставя съмнение за съзнанието на дисертанта къде могат да се търсят приносите на дисертационния труд и каква би била перспективата на бъдещите публикации по темата.

В увода е подчертана актуалността на темата и са формулирани целите и задачите на изследването. Обоснован е изборът на методология и очакваните резултати от работата. Изведена е концепцията за защита на публичния интерес, чрез защитата на интереса на децата и е обяснено защо социологическите аспекти са поставени във фокуса на дисертацията.

2. Дисертацията е в обем от 290 страници, в това число предложения за усъвършенстване на законодателството, декларация за оригиналност на изследването и библиографична справка от 95 заглавия. В структурно отношение трудът се състои от увод, три глави и заключение. Всяка глава е разделена от своя страна на основни точки.

В съдържателно отношение ясно се откроява стремежът на автора да предпостави историческия и правносоциологическия фон, преди да изложи тясно научните си разсъждения за социалната изолация на подрастващите и ефектът, който общуването следва да има върху тях.

Разгледани са характерните особености на правната социализация, основните теории относно механизма, по който тя се осъществява, със специален аспект върху факторите, които имат влияние върху този механизъм. Подходът на дисертанта демонстрира способност към научен анализ и трайни научни интереси към недостатъчно изследваната материя от социологически, правни, икономически и психологически проблемни кръгове.

Практическата стойност на изследването се корени с анализирането на реални ситуации, с непосредствено прилижими изводи. Така са разгледани особеностите на икономическата ситуация в посттоталитарния период и сложния комплекс от взаимоотношения, които възникват при нейното действие, на основата на интересен емпиричен материал относно българската реална ситуация.

В центъра на изследователския интерес е правната социализация на подрастващите, което означава наблюдение върху състоянието на общественото правосъзнание и особено на правната култура на държавните органи, които имат компетентност в областта. На фокус са процесите на адаптация на младите хора към социалните условия на живот и изграждането на такава ценностна система, която да бъде стабилен мотивообразуващ фактор на тяхното поведение, в социалната и най-вече в правната сфера.

В дисертационния труд се изследва проблемът за съвременните форми и механизми на правна социализация, както и факторите, които ги определят. Установява се каква може да бъде ролята на юридическите и извънюрдическите механизми за управление на проявите на социална дезорганизация, предизвикани от различните форми на рекламна дейност и комерсиално поведение, които застрашават стабилността на обществото.

Особен акцент в изследването е поставен върху случаите на безнадежност и безпътица, поради отсъствие на цел и непригодността на социалната среда да помогне на подрастващия да осмисли ежедневието си, при връхлитащата празнота във всекидневното съзнание и отражението му в ежедневно поведение на индивида.

Според авторът иновационният процес, свързан с хоризонтално и вертикално нарастващото приложение на информационните технологии се изразява не във това, че знаковите структури, семантичното пространство, значенията не изразяват външната реалност, а в това, че те са самата реалност.

При наличието на акцент върху новите технологични форми и средства за комуникация се обръща специално внимание на необходимостта в социалните отношения да се включат "вътрешните" духовни жизнени проблеми, условията и смисъла на човешкото съществуване, нуждата от синтез между вътрешните и външните измерения, свързани в своеобразен хуманизъм при детерминиращото въздействие на компютрите и комуникационните мрежи.

Интересна е идеята, свързана с твърдението, че глобалната криза на духа може да бъде преодоляна, само ако човекът овладее собствената си съдба, защото социалният живот е много сложен, за да бъде прекрояван периодично според едни или други утопични проекти, подкрепена от

резултатите от проведеното емпирично правно-социологическо изследване.

Последователно и обосновано дисертантът налага заключението, че това, което затруднява най-много подрастващите не се състои в недостъпността на съдържанието на правното знание и състоянието на доктрината и нейното приложение, а в отъствието на социален инструменталиум за неговото комуникиране.

Приносен характер има извеждането на основните тенденции в развитието на законодателството, посветено на закрилата на детето, значението му за правната социализация на подрастващите, както и за формирането на правното съзнание и ограничаване на социалната девиация, както и направените предложения за усъвършенстване на законодателството в областта на закрилата на детето и в управлението на училищното и предучилищното образование.

3. Научният апарат на дисертацията е богат, надлежно приведен в съответствие с установените изисквания. Публикациите по темата на дисертационния труд свидетелстват за научна добросъвестност. Авто-рефератът представя съдържанието на дисертацията, както и приносите на дисертанта. Научната стойност на дисертационния труд се предопределя от факта, че това е първото самостоятелно научно изследване на факторите за социална интеграция на подрастващите и необходимостта от тяхното познаване, както и съответното на това познание усъвършенстване на социалната среда.

В заключение давам положителна оценка на труда, на приносния му характер и съответствието му на приложимите закони и подзаконови

изисквания и предлагам на научното жури да гласува **ЗА** присъждането на научната и образователна степен доктор на Кристина Владимирова Чутуркова.

19.03. 2020 г.

гр. София

проф. д-р Мария Гавраилова Славова